

جلسه ۱۲۱ ﴿چهارشنبه﴾ ۹۷/۰۷/۰۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين وصلى الله على محمد وآله الطاهرين واللعن على اعدائهم أجمعين من الآن إلى قيام يوم الدين.

قال النبي صلى الله عليه وآله : "إِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِعَبْدٍ خَيْرًا فَقَهَّهُ فِي الدِّينِ"، خداوند متعال را شکر می کنیم که عمده ی اشتغال ما را در علم فقه که بسیار علم شریف و مبارکی است قرار داده است.

خب و اما بحثمان سال گذشته با توفیق پروردگار در ارث بود، صاحب جواهر در اول جلد ۳۹ از جواهر ۴۳ جلدی که بحث ارث را مطرح کرده احادیثی از اهل بیت علیهم السلام نقل کرده که ارث در نظر ائمه علیهم السلام دارای اهمیت ویژه ای می باشد، مثلاً پیغمبر صلوات الله علیه و آله فرمودند ارث نصف علم است آن را یاد بگیرید و یاد بدهید و امثال ذلك، خلاصه تاکید و سفارش فراوانی بر مسئله ارث شده و از طرفی بین ما و عامه نیز اختلافات زیادی در باب ارث وجود دارد.

عرض کردیم چیزی که همیشه در مسئله ارث باید مد نظرمان باشد سهام مذکور در کتاب الله (نصف، ثمن، ربع، ثلثان، ثلث، سدس) و صاحبان آن سهام می باشد.

طبقات اصلی ارث را ذکر کردیم؛ طبقه اول أبوان و اولاد و إن نزلوا، طبقه دوم إخوه و أجداد و طبقه سوم أعمام و أحوال، اینها طبقاتی هستند که با

نسب به میت مربوط می شوند و اما سبب نیز داریم مثل زوجیت و بعد از آن نیز ولاء عتق و امثال آن می باشد.

خب و اما بحث ما با توفیق پروردگار متعال از امروز در مورد میراث أزواج می باشد.

خداوند متعال در قران کریم در آیه ۱۲ از سوره نساء به این ترتیب میراث ازواج را بیان فرموده: ﴿وَلَكُمْ نِصْفُ مَا تَرَكَ أَزْوَاجُكُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَهُنَّ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَهُنَّ وَلَدٌ فَلَكُمْ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَنَّ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ يُوصِينَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ وَ لَهُنَّ الرُّبْعُ مِمَّا تَرَكَتُمْ إِنْ لَمْ يَكُنْ لَكُمْ وَلَدٌ فَإِنْ كَانَ لَكُمْ وَلَدٌ فَلَهُنَّ الثُّمْنُ مِمَّا تَرَكَتُمْ مِنْ بَعْدِ وَصِيَّةٍ تُوصُونَ بِهَا أَوْ دَيْنٍ﴾^۱.

انسان وقتی از دنیا رفت چند چیز بر ارث مقدم است؛ اول کفن، دوم دین که خمس و زکات نیز جزء دیون محسوب می شوند، سوم وصیت و چهارم ارث می باشد.

محقق در شرایع اینطور فرموده: «المقصد الثاني في مسائل من أحكام الأزواج : الأولى الزوجة ترث ما دامت في حبال الزوج ، و إن لم يدخل بها و كذا يرثها الزوج ، و لو طلقت رجعية توارثا (المطلقة رجعية بحكم الزوجة) إذا مات أحدهما في العدة لأنها بحكم الزوجة ، و لا ترث البائن و لا تورث كالمطلقة الثالثة و التي لم يدخل بها و اليائسة و ليس في سنها من تحيض و المختلعة (طلاقى) كه فقط زن از شوهرش کراهت و نفرت دارد) و المبارأة

^۱ سوره نساء، آیه ۱۲.

(طلاقی که زوجین هر دو از هم کراهت و نفرت دارند) و المعتدة عن وطء الشبهة أو الفسخ.^۲

نکته: قرآن کریم فرموده هرچائی که زوجیت باشد ارث هست و شکی نداریم زنی که موقتاً صیغه عقد با او خوانده شده نیز زوجه می باشد منتهی اینکه آیا در ازدواج موقت ارث وجود دارد یا نه بحث بسیار مهمی می باشد که باید مورد بررسی قرار بگیرد.

صاحب وسائل در چند جا روایات مربوط به ما نحن فیه را ذکر کرده من جمله در صفحه ۵۳۶ از جلد ۱۷ وسائل الشیعة ۲۰ جلدی در باب ۱۷ از ابواب میراث ازواج روایات زیادی ذکر شده که دلالت دارند بر اینکه در ازدواج موقت ارث وجود ندارد و اما در باب نکاح نیز روایاتی داریم که دلالت دارند بر اینکه زوجه موقت ارث نمی برد که این روایات در صفحه ۴۸۵ از جلد ۱۴ وسائل ۲۰ جلدی در باب ۳۲ از ابواب متعه ذکر شده اند.

بقیه بحث بماند برای روز شنبه إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی

محمد و آله الطاهیرین

^۲ شرایع، محقق حلی، ج ۴، ص ۲۷، ط اسماعیلیان.